

Susana POPA

ALĂPTATUL LA SÂN ÎN PUBLIC

Între normalitate și imoralitate

COLECȚIA
DEZVOLTĂRE
SOCIALĂ

Susana POPA

ALĂPTATUL LA SÂN ÎN PUBLIC
Între normalitate și imoralitate

LUMEN, 2022

ALĂPTATUL LA SÂN ÎN PUBLIC. ÎNTRE
NORMALITATE ȘI IMORALITATE
Susana POPA

Copyright Editura Lumen, 2022
Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNC SIS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com
www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere,
scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de
transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPA, SUSANA

Alăptatul la sân în public. Între normalitate și imoralitate /

Susana Popa. - Iași : Lumen, 2022

ISBN 978-973-166-609-9

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common?
Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Susana POPA

**ALĂPTATUL LA SÂN ÎN PUBLIC
ÎNTRE NORMALITATE ȘI
IMORALITATE**

LUMEN, 2022

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common?
Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common?
Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Introducere	11
Capitolul I. Considerente generale privind alăptatul în public	15
1.1. Scurtă istorie a hrănirii copiilor.....	15
1.2. Alăptatul în public și legalitatea.....	28
1.2.1. Legile din România în concordanță cu alăptarea în public.....	28
Capitolul II. Aspecte sociologice ale alăptării la sân.....	31
2.1. Problematika alăptării la sân – aspecte sociologice și date statistice.....	31
2.2. Alăptarea și cancerul la sân.....	34
Capitolul III. Imaginea de sine a femeii care alăptează.....	39
3.1. Imaginea corporală și sarcina	39
3.2. Alăptatul la sân ca atribut al feminității și în curentul feminismului.....	41
3.3. Sânii și sexualizarea lor.....	50
3.4. Provocări în abordările feministe ale alăptării la sân....	53
3.5. Studii asupra percepției imaginii corporale a femeilor. 55	
3.6. Mass-media și campania de acceptare a alăptatului la sân.....	60
3.7. Repoziționarea alăptatului la sân	66
3.8. Alăptarea la sân în contextul COVID-19.....	68
Capitolul IV. Analiza diferențelor de gen cu privire la tema alăptatului în public în România.....	71
4.1. Studii similare asupra alăptatului în public	71
4.2. Percepția despre alăptatul la sân în România	75
4.3. Alăptatul în public – opinii sociale	76
4.5. Alăptatul în public – între dezirabil și indezirabil.....	115
4.5.1. Alăptatul în public – opinii masculine	115

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

4.5.2. Alăptatul în public – opinii feminine	120
4.6. Alăptatul în public – polemica de gen.....	125
Concluzii.....	133
Bibliografie.....	144

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Cuvânt înainte

Apreciind discursul social general cu privire la viața conjugală observăm de cele mai multe ori că, cel puțin declarativ, indivizii se plasează, fie în modernitate, fie în postmodernitate. Elogii despre egalitate, acceptabilitate și adaptare apar în mai toate contextele vieții sociale. Se vorbește despre echitatea dintre bărbați și femei, despre raporturi echilibrate în ceea ce privește pretenția sau asumarea de rol etc. Cu toate acestea, între comportamentul declarant și cel efectiv jucat există de multe ori un decalaj. Indivizii intuiesc o anumită limită a așteptărilor în ceea ce privește atitudinea socială, fapt pentru care au de multe ori tendința să se exprime, mai degrabă “acoperit” decât sincer. Evident, n-am putea vorbi despre pretenția unei modernități complete a societății, evoluția de la un sistem cultural la altul s-a făcut treptat și diferențiat în funcție de capacitatea de adaptare, de asimilare a noului sau, dimpotrivă, în funcție de capacitatea de rezistență la schimbare. Societatea românească trebuie privită, mai degrabă, ca fiind într-un moment incomplet de adaptare la principiile clasice ale modernității conjugale non maritale sau maritale.

Astăzi, femeia încă mai simte influențele tradiționale, încă se mai luptă cu inechitatea și încă mai trebuie să își negocieze poziția socială, profesională și conjugală în raport cu bărbații. Pretinsa deschidere socială, echitate sau modernitate pare să nu fi făcut pași suficienți încât să se poată vorbi în adevăratul sens al cuvântului despre egalitatea dintre bărbați și femei, iar cel mai grăitor exemplu în acest sens este faptul că o pondere destul de mare dintre români încă mai consideră bărbatul ca fiind cap al familiei. Astfel, dacă în anul 2000, Barometrul de gen arăta faptul că 83% dintre români consideră că bărbatul este capul familiei, repetarea studiului 18 ani mai târziu (2018, coordonator

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Laura Grünberg) evidenția faptul că cei care mai susțin această idee au o pondere de 78%. Așadar, pretinsa evoluție socială despre raporturile dintre bărbați și femei cu privire la echitate, asumare de rol, distribuția autorității în spațiul domestic este de doar 5% în aproximativ două decenii. Or, acest aspect ridică suficiente semne de întrebare asupra gradului de asimilare a modernității de rol sau de gen a cuplului conjugal românesc.

Lucrarea de față despre opiniile sociale în ceea ce privește acceptarea femeii de a alăpta în public evidențiază aceleași tipuri de comportamente și atitudini. Există o parte puțin consistentă a celor care înțeleg și acceptă orientarea spre nevoile firești de alăptare a unui copil, chiar și în public și o altă categorie mult mai largă a celor care văd mai degrabă indezirabilitatea unui astfel de gest în spațiul public. Pentru români, cultura intimității încă mai poartă pecetea veche a cenzurii, aceasta, sub orice formă a sa, ținând doar de spațiul privat și nu și de cel public. Analiza datelor cercetării arată încă o dată intersecția unor norme vechi cu tendințe noi de orientare modernă și din această cauză, o puternică polemică despre intimitate, drepturi ale femeii, morală și decență socială.

Mai mult, analiza propunerii de lege privind alăptarea în spațiile publice de pe pagina Camerei Deputaților ([L67/2018](#)) care a stat la baza Legii 182/2021 arată în două moduri diferite imaginea reticenței sociale cu privire la dreptul de protecție al mamei care alăptează în public.

În primul rând, discuțiile și polemicile cu privire la necesitatea legalizării au durat aproape 4 ani din momentul propunerii proiectului de lege (BPI 545 din data de 01-11-2017) și până când legea a devenit activă și a putut avea efecte juridice împotriva celor care discriminează aceste drepturi ale mamei și copilului (30.06.2021).

În al doilea rând, formularea inițiatorului de “Interzicere în orice mod a alăptării în spațiile publice a unui copil de până la 24 luni” (Art. 2, alin. b), fără a oferi o explicație sociologică,

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

psihologică sau medicală între nevoile de alăptare a unui copil de de maxim 2 ani și a celuilalt, de minim doi ani și o zi, arată încă o dată limite, reticențe și condiționări sociale derivate din această cultură veche a cenzurii de a expune sânul în spațiul public.

Cartea are la bază un demers teoretic și empiric curajos și foarte bine argumentat. Este rezultatul unei munci susținute de documentare și cercetare sociologică realizat sub îndrumarea unuia dintre cei mai mari specialiști în domeniul sociologiei familiei, profesorul universitar doctor Maria Voinea de la Universitatea din București.

Lucrarea acoperă o gamă vastă de informații, pornind de la o istorie socială a fenomenului alăptării în public în spațiul internațional, cu o bogată documentare și argumentare statistică și până la investigarea opiniilor sociale despre alăptatul în public în spațiul românesc. Este prima carte din România despre opiniile sociale asupra drepturilor femeii de a hrăni prin alăptarea la sân, lucrarea fiind un reper de maximă importanță pentru eventuale cercetări viitoare asupra acestei problematice. Este, totodată revelatoare pentru a evalua, dincolo de obiectivul său central, imaginea de gen, dimensiunea dintre femei și bărbați, reticențele contemporane cu privire la gradul de autonomie a femeii în societate etc.

Este o carte care invită la reflecții asupra momentului social în ceea ce privește conjugalitate, cu toate implicațiile sale asupra sociologiei cuplului, a genului și a opticii cu privire la percepția erotismului de la indezirabil la dezirabil în spațiul public.

Iulian Apostu

Cercetător, Academia Română, Institutul de Sociologie
și Cadru didactic asociat, Facultatea de Sociologie și Asistență
Socială, Universitatea din București

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common?
Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

INTRODUCERE

Alimentația este o componentă vitală pentru funcționarea organismului uman și a tuturor organismelor vii. Omul este educat încă de la naștere să lupte pentru dreptul la viață și la hrană prin care i se asigură substanțele nutritive pentru o bună dezvoltare. Totuși, în vederea prezentului studiu, este necesar să răspundem la următoarea întrebare: „Ce putem face atunci când procesul alimentării nu depinde în mod direct de noi, mai precis, când nu suntem noi cei care decidem momentul și locul în care ne putem alimenta?” Având în vedere natura pluridimensională a existenței umane, un aspect atât de elementar și totuși rudimentar precum alimentația nu începe să ne preocupe decât în momentul în care suntem nevoiți să ne confruntăm cu anumite situații și contexte particulare, precum cele explorate în prezenta lucrare. În acest sens, se impune remarcarea unei distincții fundamentale între alimentația din prima perioadă a vieții și cea din etapele ulterioare. De exemplu, pentru nou-născuți, mama este cea care decide, în majoritatea cazurilor, excepție făcând cazurile în care, din cauze multiple, nu au parte de prezența maternă. Mama are posibilitatea de a alege dacă va opta pentru a-și alăpta copilul sau dacă va dori să folosească alte modalități, cum ar fi laptele praf sau pompa de alăptare.

Alăptarea este recunoscută mod universal pentru beneficiile pe care le are pentru sănătatea mamelor și sugarilor, scăzând mortalitatea infantilă și morbiditatea. În ciuda recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății și a multor organelor naționale de sănătate din lumea occidentală, ratele de alăptare, în special ratele de alăptare exclusivă până la șase luni,

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

rămân mai mici decât cele recomandate și pot varia extrem de mult în funcție de diferite culturi și comunități.

Disconfortul în ceea ce privește alăptatul în public a fost menționat ca motiv pentru unele femei care aleg să nu inițieze alăptarea sau să planifice o durată mai scurtă de alăptare. Alte femei aleg să nu își hrănească copilul cu lapte matern atunci când sunt în public. În aceste circumstanțe, sânul feminin poate fi considerat în primul rând un organ sexual și, prin urmare, o parte privată a corpului, care trebuie să rămână invizibilă în public. De asemenea, numărul femeilor care devin mame este în descreștere: „Femeile nasc tot mai puțini copii și la vârste tot mai înaintate. Vârsta medie a mamelor la prima naștere a crescut, față de 1990, cu aproape doi ani. Și vârsta medie la naștere urmează aceeași tendință. Deși copiii născuți în cadrul căsătoriei dețin în continuare ponderea cea mai importantă, ponderea copiilor născuți în afara căsătoriei este în creștere. Începând cu anul 2000, fiecare al patrulea nou-născut a avut ca mamă o femeie necăsătorită” (Voinea M. 2005, p.11). Modernizarea societății aduce cu sine și multiplele schimbări care apar în sânul familiei, iar această nouă dinamică afectează și femeile proaspăt intrate în rolul de mamă. Astfel, lucrarea de față are ca obiectiv principal investigarea și analiza percepției sociale cu privire la alăptatul în public în România, precum și factorii care influențează decizia de a alăpta sau a nu alăpta în public. Punctul central al studiului este reprezentat de a diferențele de gen și de nivelul de educație în percepția socială a temei enunțate, așa cum au apărut acestea în baza metodei de cercetare folosite.

Lucrarea oferă o privire de ansamblu asupra alăptării și a alăptatului în public, surprinzând și aspecte ale legislației interne și internaționale cu privire la tema aleasă, precum și o scurtă istorie a hrănirii nou-născuților.

Motivația alegerii temei provine din faptul că în ultimul timp au apărut numeroase revolte în mediul online, cu precădere pe rețelele sociale, cu privire la mamele care sunt văzute în timp

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

ce alăptează în spații publice. Pe parcursul lucrării voi oferi informații suplimentare despre subiect, fundamentate pe experiențe reale.

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common?
Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Capitolul I.

CONSIDERENTE GENERALE PRIVIND ALĂPTATUL ÎN PUBLIC

1.1. Scurtă istorie a hrănirii copiilor

În calitate de mamifere, ființele umane s-au aflat mereu în lupta pentru supraviețuire. Cu toate acestea, de-a lungul istoriei alăptarea a fost manipulată de diferite valori culturale, dintre care multe sunt astăzi considerate a fi dăunătoare pentru practică și, în consecință, pentru sănătatea copiilor. Se impune, astfel o înțelegere a modului în care societățile au oferit sprijin anumitor credințe și obiceiuri care pot fi utile profesioniștilor din domeniul sanitar.

Într-un studiu al practicilor de hrănire și înțarcare a sugariilor din Egiptul Antic, Dupras, Schwarcz și Fairgrieve (2001) au studiat documentele din perioada faraonică, din 2686 î.Hr., până în 332 î.Hr., potrivit cărora bebelușii au fost alăptați până la aproximativ 3 ani. Dacă mama nu putea să alăpteze, probabil din cauza morbidității sau a mortalității, atunci putea fi implicată o asistentă sau copilul ar fi fost hrănit cu laptele de animale din ovine, capre sau vaci printr-un vas de alimentare. La începutul istoriei moderne, în Anglia secolului al XVII-lea, pentru hrănirea copiilor erau folosite asistente. Asistenta putea fi o femeie de condiție modestă care hrănea copiii localilor pentru un anumit venit sau care îngrijea copiii de la spitalul principal din Londra. Unele femei erau angajate familiile care le plăteau substanțial și care aveau nevoie de ele pentru a permite mamei să își desfășoare activitățile zilnice, fără a se preocupa de grija față de copil. Până la mijlocul secolului al XVI-lea, 80-90%

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

din bebeluși și o treime din copiii sub 5 ani au decedat, situație care s-a îmbunătățit progresiv, datorită unei creșteri a alăptării în clasele de mijloc în acel moment (Minchin, 1989). În secolul al XIX-lea, medicii au început să elaboreze formule de lapte, în colaborare cu chimiștii. Tot în această perioadă, Henri Nestlé a început să-și promoveze formula (Lawrence, 1999).

Înainte de epoca medicinei moderne, alăptarea a fost metoda preferată de hrănire a sugarilor, așa cum este astăzi. Totuși, în cazul în care aprovizionarea cu lapte a mamei nu era suficientă sau aceasta alegea să nu alăpteze, familia folosea adesea o „asistentă umedă” pentru a hrăni sugarii. Această practică a fost comună în Europa în timpul secolului al XVIII-lea și în America, în perioada colonială. Familiile angajau o asistentă umedă care putea să locuiască în casa familiei sau, în cazul în care acest lucru era imposibil, familia trimitea copilul să trăiască în casa acesteia, pentru a-l recupera la finalul procesului. Asistentele umede erau selectate cu cea mai mare grijă, deoarece se considera că viitorul copiilor era determinat de calitatea laptelui cu care era hrănit. În mod convențional, asistentele umede brunete erau preferate față de cele blonde sau roșcate, deoarece laptele matern al primelor era considerat mai hrănitor, iar dispoziția lor, mai „echilibrată” (Contemporary Pediatrics, 2003).

În secolul al XVIII-lea, în Europa, cererea de asistente umede a fost atât de mare, încât le-au fost puse la dispoziție locuințe pe care le puteau ocupa până le erau solicitate serviciile, precum și birouri, reglementate de guvern, unde se puteau înregistra pentru a facilita procesul. Legile au mandatat că asistentele umede trebuie să treacă de examene de sănătate de rutină și le era interzis să alăpteze mai mult de un copil în același timp. Practica de hrănire a copiilor cu lapte de la animale a început să înflorească în secolul al XIX-lea. Laptele putea proveni dintr-o varietate de animale, precum: capre, vaci, iepe și măgari. Laptele de vacă a devenit cel mai folosit datorită

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

ușurinței cu care acesta putea fi obținut, deși laptele de măgăriță era considerat mai sănătos, având în vedere multiplele similarități cu laptele uman din punct de vedere vizual. Medicii au oferit sugestii despre cel mai bun mod de a pregăti laptele. Unii au sugerat folosirea sa în forma crudă, în timp ce alții au recomandat să fie încălzit sau fiert mai întâi, iar alții au propus să fie diluat cu apă și îndulcit cu zahăr sau miere.

În articolul „Cum arătau biberoanele acum 3000 de ani, înainte de plastic și sticlă! Ce funcție dublă aveau”, metodele de hrănire a nou-născuților erau foarte diferite. Înainte de utilizarea biberoanelor de sticlă pentru bebeluși, laptele era administrat pe cale orală, folosind o lingură sau un corn de vacă. În timpul revoluției industriale, alăptarea a început să fie întreprinsă cu ajutorul biberonului, care avea forme variate, și erau fabricate din metal, sticlă sau ceramică. Majoritatea aveau o deschidere circulară în partea de sus, care putea fi blocată cu o plută, precum și un capăt conic la gură. Un alt design popular a fost „alimentatorul spound”, care semăna cu un ceainic și era echipat cu un mâner și era alungită un mamelon. Capetele de cauciuc au devenit disponibile pe scară largă și au ajuns foarte populare după invenția lor.

După ce perioada alăptării de către mamă sau cu lapte de vacă lua sfârșit, copilul continua să fie hrănit cu un substitut din lapte fiert sau apă îngroșată cu făină de grâu și uneori gălbenuș de ou, care purta denumirea colocvială în limba engleză de „PAP”. Rețete detaliate pentru diferite tipuri de terci au fost publicate în cărți de bucate de-a lungul istoriei. În acest sens, un obiectiv pe termen lung al nutriționiștilor și al medicilor a fost acela de a dezvolta un înlocuitor de lapte matern adecvat. La începutul secolului al XIX-lea s-a observat că nou-născuții hrăniți cu lapte de vacă nemodificat au avut o rată ridicată a mortalității și au fost predispuși la indigestie și deshidratare, comparativ cu cei care au fost alăptați. În 1838, Johann Franz Simon a publicat prima analiză chimică a laptelui uman și a celui

Extras din volumul:

Popa, S. (2022). Dante, Freud and Dalí: what they might have in common? Psychoanalytic Reflections on Dante's Inferno. Iasi, Romania: Lumen.

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

Popa Maria Susana, născută la data de 27 septembrie 1991, în orașul Slobozia, județul Ialomița, doctor în Sociologie. A absolvit programele de studii de licență și masterat în cadrul Universității București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială.

Temele care îi definesc calitatea de cercetător sunt cele care vizează violul marital, infidelitatea în cuplu și imaginea femeii care alăptează în public.

Printre alte domenii de interes enumerăm sociologia familiei, metodologia cercetării sociologice, dimensiunea de gen a instituțiilor sociale și sociologia devianței.

Lucrarea de față a avut ca obiectiv principal analiza percepției sociale cu privire la alăptatul în public în România, precum și factorii care influențează decizia de a alăpta sau a nu alăpta în public.

Strategia de căutare și revizuire a literaturii de specialitate a fost dezvoltată pentru a viza în mod specific cercetarea calitativă realizată în partea a doua a studiului.

O temă generală care a apărut pe parcursul anchetei sociologice este cea legată de legătura mamă-copil. Răspunsurile primite pe parcursul interviurilor au arătat că nu există niciun curs de acțiune nu ar funcționa la fel pentru toate femeile și bebelușii lor. Călătoria pe care o inițiază femeile prin primele luni de alăptare și maternitate în societatea occidentală modernă este adesea complexă și provocatoare. După cum remarcă Grassley și Nelms (2008), femeile: „s-au confruntat cu experiențele lor în moduri diferite și, în final, au trebuit să-și găsească propriul drum”. Aceasta este o constatare importantă atunci când se ia în considerare contextul sistemului de sănătate în care există tendința de a dezvolta procese și programe unice pentru toate dimensiunile, care nu țin cont de multe dintre chestiunile legate de experiențele mamă-copil.

